

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA MAŁOLETNIICH PRZED PRZEMOCĄ

podczas edukacyjnych zajęć pozalekcyjnych, imprez przyrodniczych, warsztatów tematycznych i zajęć terenowych organizowanych z dedykacją dla małoletnich w ramach edukacyjnych działań statutowych Opolskiego Towarzystwa Przyrodniczego (z siedzibą w Opolu, wpisanego do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000596533, ul. ks. Bolesława Domańskiego 69h/6, 45-819 Opole, NIP 7543106479, REGON 363491790, kontakt: biuro@otp.opole.pl, działającego na podstawie Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. nr 79, poz. 855) oraz postanowień uchwalonego Statutu, dostępnego na stronie <https://otp.opole.pl/statut/>), a także dotyczące małoletnich członków OTP, zgodnie z § 11 ust. 2 i ust. 3 Statutu.

data wydania – 12.08.2024 r., data obowiązywania – 15.08.2024 r.

Opracował: radca prawny Urszula Cieśla (OP-1752);

Sprawdził: Beata Muzykiewicz – członek Stowarzyszenia;

Zatwierdził: prezes zarządu Stowarzyszenia – Łukasz Berlik;

Preambuła:

Opolskie Towarzystwo Przyrodnicze (dalej – OTP lub Stowarzyszenie), jako stowarzyszenie zrzeszające miłośników przyrody, także osoby małoletnie, oraz jako organizator m.in. działalności edukacyjnej i przyrodniczej związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich, działa dla dobra dziecka oraz w jego najlepszym interesie, poprzez zapewnienie bezpieczeństwa, szacunku i godności małoletnim uczestnikom wszelkich działań statutowych OTP, zajęć edukacyjnych, w tym warsztatów przyrodniczych oraz imprez okolicznościowych organizowanych przez OTP na terenie całej Polski, a w szczególności województwa opolskiego, w oparciu o cele statutowe Stowarzyszenia – chociażby § 3 oraz § 7 Statutu, zarówno w ramach działalności nieodpłatnej, jak i działalności zarobkowej Stowarzyszenia. Jako podmiot będący organizatorem zajęć dla małoletnich, w myśl art. 22b pkt 2 Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich z dnia 13 maja 2016 r. Dz.U.2024.560 t.j. z dnia 2024.04.12 - zobowiązujemy się do ochrony dzieci przed wszelkimi formami nadużyć: fizycznych, seksualnych, emocjonalnych i zaniedbania.

Cały personel, w tym pracownicy, członkowie, wolontariusze, stażyści oraz praktykanci znają treść dokumentu Standardy ochrony, stosują ją w praktyce, zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi.

Rozdział I

postanowienia ogólne, definicja pojęć

1. **Cel Standardów Ochrony Małoletnich.** Standardy ochrony małoletnich są narzędziem służącym eliminowaniu ryzyka popełniania nadużyć wobec małoletnich, a przestrzeganie wdrożonych procedur pozwala zminimalizować ryzyko wystąpienia nadużyć w relacjach z dziećmi. Opieka nad dziećmi to troska o ich godność, dobro fizyczne oraz psychiczne. Wszyscy członkowie personelu oraz członkowie Stowarzyszenia i wolontariusze współpracujący z OTP biorą na siebie tę odpowiedzialność, zwłaszcza, że małoletni mogą być krzywdzeni w różnorodnych okolicznościach. Do wykorzystania małoletniego może dojść w domu, w instytucji, w najbliższym środowisku małoletniego, zarówno przez osobę znajomą dziecku, jak i przez osobę nieznaną. Dzieci mogą zostać wykorzystane przez jednego lub kilku dorosłych, albo też przez innego małoletniego lub kilku małoletnich. Krzywdzeniem małoletniego jest zarówno czynne wykorzystanie małoletniego poprzez wyrządzenie mu krzywdy, jak i w wyniku zaniedbania poprzez zaniechanie właściwej interwencji w celu przeciwdziałania krzywdzie.

2. **Zakres i miejsce obowiązywania procedury.** Teren działania Stowarzyszenia wynikający z § 4 Statutu, w szczególności województwo opolskie, placówki stacjonarne, tereny przyrodnicze, media społecznościowe, Internet.

3. **Skróty i definicje.**
 - a) **OTP/Stowarzyszenie** – Opolskie Towarzystwo Przyrodnicze, z siedzibą w Opolu, wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000596533;
 - b) **personel lub członek personelu** - osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, wolontariusz, praktykant, stażysta, pełnoletni członek OTP;
 - c) **członek Stowarzyszenia** – zgodnie z § 10, § 11 Statutu, osoba, która zadeklarowała wolę członkostwa i spełnia warunki członkostwa określone w Statucie;
 - d) **małoletni członek Stowarzyszenia** – osoba poniżej 18 roku życia, osoba, która zadeklarowała wolę członkostwa i spełnia warunki członkostwa określone w Statucie, a na członkostwo wyraziła pisemną zgodę osoba będąca jego opiekunem prawnym;
 - e) **prezes zarządu** – osoba wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego, która jest uprawniona do reprezentowania podmiotu na zewnątrz, kierowania podmiotem, podejmowania decyzji i działania w imieniu Stowarzyszenia;
 - f) **zespół interwencyjny** – interdyscyplinarny zespół członków personelu, powołany przez prezesa zarządu w przypadku zaistnienia krzywdzenia dziecka;
 - g) **dziecko/małoletni** – każda osoba do ukończenia 18. roku życia;
 - h) **opiekun dziecka** – osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny;

- i) **podopieczny** – osoba poniżej 18 roku życia biorąca udział w zorganizowanych działaniach OTP, jego statutowej działalności, imprezach, warsztatach itp. zorganizowanych i prowadzonych przez OTP;
- j) **zgoda rodzica dziecka** – zgoda co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów prawnych (w przypadku spraw istotnych dla dziecka oraz przy braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny);
- k) **ochrona dzieci** – działania podjęte w odpowiedzi na konkretne sygnały dotyczące dziecka lub dzieci, które mogą doznawać krzywdy lub są wykorzystywane.
- l) **krzywdzenie dziecka** – każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej bądź społeczności, które ma szkodliwy wpływ na zdrowie, rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka;
- m) **przemoc fizyczna** – celowe fizyczne krzywdzenie dziecka; obejmuje wszelkie zachowania, w których użyta jest siła fizyczna i które mają na celu spowodowanie pewnego stopnia bólu lub dyskomfortu, nawet niewielkiego. Obejmuje bicie ręką lub narzędziem, może też polegać na przykład na uderzaniu, kopaniu, potrząsaniu, rzucaniu, drapaniu, szczypaniu, gryzieniu, przypaleniu lub łamaniu kości. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne;
- n) **zaniedbanie** – brak zapewnienia podstawowych potrzeb dziecka, gdy osoby odpowiedzialne mają środki, wiedzę i dostęp do usług, aby to zrobić. Dotyczy to m.in. jedzenia, ubrania, higieny, nadzoru lub schronienia, co może skutkować poważnym uszczerbkiem na zdrowiu lub rozwoju dziecka. Obejmuje ono również brak ochrony dziecka przed narażeniem na niebezpieczeństwo;
- o) **przemoc seksualna lub wykorzystywanie seksualne** – angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą, np. trenera, opiekuna lub rodzica. Obejmuje zachowania fizyczne, np. dotykanie dziecka, jak i bez kontaktu fizycznego, np. podglądanie lub słowna agresja. Obejmuje także kontakty seksualne między znacznie starszym dzieckiem a młodszym dzieckiem, lub jeśli jedna osoba obezwładnia inną, niezależnie od wieku. Wykorzystywanie seksualne nie musi wiązać się z kontaktem; jest nim również np. angażowanie dzieci w tworzenie obrazów seksualnych, zmuszanie dzieci do oglądania obrazów o charakterze seksualnym lub oglądanie czynności seksualnych, zachęcanie dzieci do zachowania w sposób nieodpowiedni pod względem seksualnym lub uwodzenie dziecka w celu przygotowania go do wykorzystania, poprzez zdobycie jego zaufania (w tym za pośrednictwem mediów społecznościowych). W większości przypadków sprawcą jest osoba, którą dziecko zna i której ufa, a do wykorzystania seksualnego dochodzi często w odosobnionych, indywidualnych sytuacjach. Molestowanie seksualne obejmuje nieakceptowalne i niepożądane zachowania i praktyki o charakterze seksualnym, które mogą obejmować, ale nie stanowią katalogu zamkniętego, sugestie lub żądania o charakterze seksualnym, prośby o przysługi seksualne i seksualne, werbalne lub fizyczne zachowania lub gesty, które są lub mogą być racjonalnie postrzegane jako obraźliwe lub upokarzające;

- p) **przemoc emocjonalna** – każdy akt powodujący naruszenie godności osobistej dziecka, ukierunkowany na wyrządzenie krzywdy, tj. poniżanie, krytykowanie, upokarzanie lub ośmieszanie dziecka, brak odpowiedniego wsparcia i uwagi powodujące obniżenie jego poczucia wartości. Przemoc emocjonalna to uporczywe emocjonalne maltretowanie dziecka. Przemoc emocjonalna może polegać na celowym mówieniu dziecku, że jest bezwartościowe, niekochane i nieodpowiednie. Może obejmować niedawanie dziecku możliwości wyrażania swoich poglądów, celowe uciszanie go lub wyśmiewanie tego, co mówi, lub jak się komunikuje. Przemoc emocjonalna często występuje jako wzorzec celowego, długotrwałego, powtarzającego się, niefizycznego zachowania w ramach relacji zróżnicowanych pod względem władzy. Przemoc emocjonalna może obejmować zastraszanie - w tym zastraszanie w Internecie poprzez sieci społecznościowe, gry online lub telefony komórkowe - również przez rówieśników dziecka;
- q) **cyberprzemoc** – to wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych służących do porozumiewania się na odległość - komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów, portali mediów społecznościowych;
- r) **dane osobowe dziecka** – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka;
- s) **dane szczególnej kategorii** – m.in. dane dotyczące zdrowia, pochodzenia rasowego lub etnicznego, dane dotyczące wyznania, dane genetyczne, biometryczne, ujawniające poglądy polityczne, światopoglądowe, dane dotyczące seksualności lub orientacji seksualnej.

Rozdział II

główne standardy

1. **Standard 1** – OTP opracowało, przyjęło i wdrożyło do realizacji Standardy Ochrony Małoletnich, które określają:
 - 1) zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
 - 2) procedury reagowania na krzywdzenie;
 - 3) procedury i osoby odpowiedzialne za przyjęcie zgłoszenia, dokumentowanie i dalsze działania pomocowe;
 - 4) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia;
 - 5) zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni, w tym zachowania niedozwolone;
 - 6) zasady bezpiecznych relacji małoletni – małoletni, w tym zachowania niedozwolone;
 - 7) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu;
 - 8) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie, w tym ochrony wizerunku i danych osobowych;
 - 9) zasady upowszechniania i ewaluacji Standardów.

2. **Standard 2** – OTP stosuje zasady bezpiecznej rekrutacji personelu, regularnie szkoli – ze Standardów – personel i wybranych członków Stowarzyszenia mających regularną styczność z małoletnimi.
3. **Standard 3** – OTP wdrożyło i stosuje procedury interwencyjne, które znane są i udostępnione całemu personelowi i członkom Stowarzyszenia. Każdy pracownik i członek Stowarzyszenia wie, komu należy zgłosić informację o krzywdzeniu małoletniego i kto jest odpowiedzialny za działania interwencyjne. Każdemu pracownikowi/członkowi OTP udostępnione są dane kontaktowe do lokalnych instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i interwencję w przypadku krzywdzenia małoletnich.
4. **Standard 4** – OTP co najmniej raz na 2 lata monitoruje i w razie konieczności ewaluuje zapisy Standardów, konsultując się z personelem, członkami Stowarzyszenia i rodzicami oraz aktualizując te Standardy.

Rozdział III

uszczegółowienie działań personelu i członków Stowarzyszenia w oparciu o Standardy

1. Zasady kontaktu z podopiecznymi dziećmi:
 - 1) zgodnie z zasadą poszanowania godności i wartości dzieci, celem nadrzędnym kontaktów każdego członka personelu z dziećmi jest ich dobro i bezpieczeństwo;
 - 2) każdy z członków personelu zobowiązany jest do wdrożenia i stosowania standardów, reagowania i zgłaszania odpowiednim podmiotom obraźliwych, niewłaściwych, dyskryminacyjnych zachowań oraz naruszeń wobec dzieci;
 - 3) w kontakcie z dziećmi każdy pracownik i członek OTP kierować się będzie uniwersalnymi wartościami, jakimi są: szacunek, życzliwość oraz zrozumienie;
 - 4) należy umożliwić dziecku możliwość wypowiedzi w każdej kwestii dotyczącej go. Każdą wypowiedź dziecka traktuje się z należytą uwagą. Odpowiadać na pytania dziecka należy zgodnie z prawdą, dostosowując komunikat do możliwości dziecka (wieku, stanu emocjonalnego, poziomu rozwoju i sytuacji, w której się znajduje);
 - 5) zakazane jest zawstydzanie dziecka, choćby przez używanie skomplikowanego języka i terminologii, których dziecko może nie zrozumieć. Trudne słowa, należy dziecku tłumaczyć, cierpliwie i prostym językiem;
 - 6) należy, w miarę realnych możliwości jakimi się dysponuje, zapewnić komunikację dzieciom ze szczególnymi potrzebami np. niesłyszącym, starać się zapewnić tłumacza dla dziecka obcojęzycznego, w przypadku dzieci komunikujących się niewerbalnie należy skorzystać z form komunikacji alternatywnej.

2. Zasady odczytywania potrzeb i reagowania na potrzeby dziecka:

- 1) każde dziecko może reagować inaczej nawet w tej samej sytuacji. Należy mieć świadomość, że składa się na to wiele czynników, takich jak poziom rozwoju, wiek, stan emocjonalny, dotychczasowe doświadczenia. Każdy członek personelu stara się poznać potrzeby podopiecznych i próbuje na nie odpowiadać, o ile to możliwe;
- 2) należy zapewnić dziecku poczucie sprawczości poprzez działania i własną postawę, wspomagając dziecko w procesie integralnego rozwoju oraz czyniąc je współuczestnikiem i współtwórcą tego procesu;
- 3) należy zapytać dziecko, jak można się do niego zwracać. Należy traktować dzieci podmiotowo;
- 4) należy prowadzić rozmowę bezpośrednio z dzieckiem, nie omawiać jego sytuacji ponad jego głowę z pominięciem jego osoby;
- 5) należy szanować potrzebę snu i odpoczynku dziecka oraz potrzebę zaspokajania jego fizjologicznych potrzeb, jak pragnienie, głód, wizyta w toalecie. Należy nadzorować czynności higieniczne, zachęcając dzieci do samodzielnego ich wykonywania, a w razie potrzeby pomagać np. przy myciu rąk, korzystaniu z toalety, czyszczeniu nosa lub innych czynnościach higienicznych;
- 6) należy pamiętać, że dziecko ma zarówno prawo do nauki, jak i do zabawy. Należy przedstawić mu zasady korzystania z zabawek, książek, materiałów dydaktycznych, oraz zasady kontaktu z przyrodą, środowiskiem, roślinami i zwierzętami.

3. Zasady kontaktu fizycznego:

- 1) podczas konieczności bezpośredniego kontaktu fizycznego z dzieckiem, należy zapewnić obecność rodzica/opiekuna dziecka lub innej osoby z personelu. Przykładowo, podczas udzielania dziecku pierwszej pomocy w razie wypadku, zakładania opatrunku czy pomocy przy czynnościach fizjologicznych;
- 2) w razie konieczności, należy odsłaniać ciało dziecka partiami, z poszanowaniem prywatności dziecka, w miarę możliwości przez osoby tej samej płci co dziecko, nigdy nie należy tego robić sam na sam z dzieckiem w osobnym pomieszczeniu;
- 3) kontakt fizyczny nie wynikający ze względów udzielenia pierwszej pomocy medycznej, o ile jest stosowny i odpowiada na potrzeby dziecka, jest dozwolony, jeśli uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Zawsze wtedy należy zapytać dziecko o zgodę, na np. przytulenie czy potrzymanie za rękę.

4. Zasady relacji z rodzicami/opiekunami dziecka:

- 1) należy zachęcać do zapoznania się rodziców/opiekunów z zasadami działania OTP m.in. poprzez przeczytanie Statutu, zapoznanie się ze stroną www, profilem w mediach społecznościowych oraz niniejszymi zasadami;
- 2) należy informować rodziców/opiekunów na bieżąco o przebiegu działań OTP w jakich dziecko bierze udział. Należy zachować prostotę językową, odpowiadać na pytania i upewniać się, że rodzic ma poczucie otwartości na możliwość zadawania pytań;

- 3) należy doceniać chęć pomocy rodziców/opiekunów podczas wykonywania działań statutowych OTP, poinstruować co rodzic/opiekun może wykonać przy dziecku samodzielnie;
- 4) należy zaufać rodzicielskiej/opiekuńczej znajomości potrzeb i zachowań dziecka. Należy też zapytać, co dziecko lubi czego nie lubi, czy dziecko ma jakieś szczególne potrzeby i należy, w miarę możliwości, brać je pod uwagę;
- 5) należy zachować wyrozumiałość dla rodziców/opiekunów.

5. Reakcja na krzywdzenie:

- 1) należy reagować za każdym razem, kiedy jest się świadkiem krzywdzenia lub gdy istnieje podejrzenie krzywdzenia dziecka;
- 2) w sytuacji bycia świadkiem nieszanowania granic dziecka, mówienia nieprawdy, straszenia, umniejszania znaczenia potrzeb i problemów dziecka oraz łamania standardów ze strony personelu, należy natychmiast zwrócić uwagę na niestosowane zachowanie i przypomnieć o obowiązujących zasadach;
- 3) należy starać się o zachowanie bezpieczeństwa podczas organizacji działań z udziałem dzieci oraz reagować, gdy obecność danej osoby może źle wpływać na dziecko. Należy w miarę możliwości weryfikować osoby biorące udział w wydarzeniach i nie dopuszczać do sytuacji by w pobliżu dzieci znalazły się osoby nieupoważnione.

6. Zakazy obowiązujące personel w kontaktach:

- 1) zakazuje się oceniać pochopnie dziecka i jego rodziny/opiekunów m.in. przez pryzmat statutu społecznego, materialnego lub pochodzenia. Niedozwolone są przejawy jakiegokolwiek formy dyskryminacji i nierównego traktowania;
- 2) zakazuje się przekazywać danych osobowych i kontaktowych. Należy zachować w tajemnicy także te informacje, które udało się ustalić samodzielnie;
- 3) zakazuje się mówić dziecku nieprawdy;
- 4) zakazuje się zaprzeczać odczuciom dziecka. Jeśli dziecko mówi, że czuje się źle lub coś je boli, należy przyjąć, że mówi prawdę i podjąć stosowne działania;
- 5) zakazuje się upokarzania dziecka np. poprzez niestosowne komentarze, powierzchowną ocenę czy porównanie z innymi;
- 6) zakazuje się szantażu i zastraszania dziecka celem nakłonienia do posłuszeństwa;
- 7) zakazuje się prowokowania i aranżacji nieodpowiednich kontaktów z dziećmi, należy utrzymywać odpowiednie granice w kontaktach z dziećmi;
- 8) zakazuje się krzyku, obrażania, wyzywania, popychania i nie stosuje się jakichkolwiek zachowań naruszających godność dziecka, w tym kar cielesnych czy kar izolacyjnych;
- 9) zakazuje się narażenia dzieci na niebezpieczeństwo czy pozostawienie ich bez nadzoru.

Rozdział IV

określenie sposobu sprawdzania personelu pod kątem niekaralności za przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego

1. Zasady rekrutacji

- 1) Za proces rekrutacji odpowiada osoba właściwa merytorycznie oraz prezes zarządu Stowarzyszenia.
- 2) Podczas rekrutacji personelu bierze się pod uwagę m.in. wykształcenie, uprawnienia, kwalifikacje zawodowe, przebieg dotychczasowego zatrudnienia kandydata/ki oraz stosunek do wartości i misji OTP oraz do ochrony praw dzieci, zapewnienia im szacunku i bezpieczeństwa.
- 3) Każdy kandydat/ka do pracy lub współpracy w jakiejkolwiek innej formie (umowa cywilnoprawna, wolontariat, praktyka zawodowa, staż itp.) podlega weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.
- 4) Kandydat/ka mający bezpośredni kontakt z dzieckiem ma obowiązek dostarczyć informacje z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
- 5) Szczegółowo proces rekrutacji opisuje Procedura „Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu”.

2. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka oraz symptomy krzywdzenia dzieci

- 1) Personel posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
- 2) Czynniki ryzyka związane z dzieckiem, jego rodziną i środowiskiem – np.:
 - wiek – młodsze dzieci są bardziej narażone na krzywdzenie ze strony opiekunów;
 - płeć – w przypadku wykorzystywania seksualnego częściej dotyczy dziewczynek;
 - niepełnosprawność, choroby przewlekłe, choroby psychiczne;
 - samotne rodzicielstwo, niespokrewnieni dorośli, rodziny zastępcze, inne dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
 - doświadczanie przemocy przez rodziców, przemoc wobec innych członków rodziny;
 - uzależnienie rodziców, nieodpowiednie metody wychowawcze;
 - izolacja społeczna, deprywacja, ubóstwo, przemoc, patologia w środowisku zamieszkania rodziny.
- 3) Czynniki ryzyka podczas udziału małoletnich w organizowanych przez OTP zajęciach edukacyjnych, warsztatach przyrodniczych, imprezach przyrodniczych z udziałem małoletnich należą m.in.:

- potencjalne sytuacje ryzyka: konieczność udzielenia pierwszej pomocy bez obecności innej osoby dorosłej – innego członka personelu lub rodzica/opiekuna, samodzielne wykonywanie czynności higienicznych przy dziecku i pomoc przy skorzystaniu z toalety;
- niezgłaszanie zachowań, które mogą naruszać dobro dziecka i pozwalanie na niezgłaszanie niepokojących praktyk;
- niezwracanie uwagi na potrzeby dziecka np. wymuszanie wykonania zadań, mimo wyraźnego sprzeciwu;
- używanie agresywnego, wulgarnego języka, obrażanie innych członków personelu lub obrażanie rodzica/opiekuna;
- nieodpowiednie relacje dziecko – dorosły – nadużywanie pozycji autorytetu;
- dyskryminowanie i nierówne traktowanie;
- dbanie o reputację i unikanie skandali prowadzące do przemilczenia incydentów;
- nieznamość procedur i wytycznych.

4) Symptomy krzywdzenia dzieci:

NADUŻYCIA FIZYCZNE

Wskaźniki fizyczne

Zadrapania;
Ślady ugryzień lub siniaki;
Oparzenia, np. papierosowe;
Nieleczone urazy;
Złamane kości.

Wskaźniki behawioralne

Tendencje do samookaleczenia;
Ciągłe próby ucieczki;
Agresja lub wycofanie;
Strach przed powrotem do domu;
Nieuzasadniony strach przed dorosłymi.

NADUŻYCIA EMOCJONALNE

Wskaźniki fizyczne

Nagłe zaburzenia mowy;
Moczenie i brudzenie łóżka;
Oznaki samookaleczenia;
Słabe relacje z rówieśnikami.

Wskaźniki behawioralne

Zachowanie wymagające uwagi;
Kołysanie, ssanie kciuka;
Strach przed zmianami;
Chroniczna ucieczka.

ZANIEDBYWANIE

Wskaźniki fizyczne

Ciągły głód;
Narażenie na niebezpieczeństwo, brak nadzoru;
Nieodpowiednie/niewłaściwe ubranie;
Niedostateczna higiena;
Nieleczone choroby.

Wskaźniki behawioralne

Zmęczenie, bezradność;
Słabe relacje z rówieśnikami;
Niskie poczucie własnej wartości;
Kompulsywne kradzieże, żebranie.

NADUŻYCIA SEKSUALNE

Wskaźniki fizyczne

Skarżenie się na bolesność, ból lub krwawienie części intymnych;
Ból przy oddawaniu moczu;
Trudności w chodzeniu lub siedzeniu;
Anoreksja/bulimia.

Wskaźniki behawioralne

Depresja;
Nieodpowiedni język i/lub wiedza seksualna nieadekwatna do wieku;
Składanie propozycji seksualnych dorosłym lub innym dzieciom;
Niska samoocena;
Strach przed ciemnością;
Niechęć do zbliżania się do kogokolwiek;
Nadużywanie substancji psychoaktywnych.

- 5) Wobec zidentyfikowania czynników ryzyka personel podejmuje działania profilaktyczne.
- 6) W przypadku identyfikacji symptomów krzywdzenia dziecka, personel podejmuje działania interwencyjne opisane w rozdziale V.
- 7) Personel monitoruje sytuację i dobrostan dziecka objętego interwencją.
- 8) Personel podmiotu jest szkolony z identyfikacji symptomów przemocy co najmniej raz w roku.
- 9) Szkolenie może prowadzić koordynator ds. przeciwdziałania przemocy lub inna osoba wyznaczona przez prezesa zarządu Stowarzyszenia – jak pedagog, psycholog, radca prawny, adwokat.

Rozdział V

procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka

1. Zagrożenie bezpieczeństwa dzieci może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania:

- 1) popełniono przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem);
- 2) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie, agresja innych małoletnich;
- 3) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).

2. Określono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka przez:

- 1) osoby dorosłe (personel, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych);
- 2) inne dziecko.

3. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować policję, dzwoniąc pod numer 112. Poinformowania służb dokonuje członek personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.

4. Procedura interwencji w przypadku krzywdzenia

1) Postępowanie w przypadku podejrzenia przemocy – w przypadku naruszenia ze strony rodzica lub opiekuna.

- a) W przypadku podejrzenia zagrożenia życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu dziecka w wyniku stosowania wobec niego przemocy domowej, także wobec faktu, że w rodzinie są lub mogą być inne dzieci, należy niezwłocznie poinformować policję, dzwoniąc pod numer 112. Za poinformowanie służb jest odpowiedzialny członek personelu, który jako pierwszy powziął informację o zdarzeniu.
- b) W przypadku podejrzenia, że opuszczenie przez dziecko zajęć w obecności rodzica lub opiekuna prawnego lub innej osoby bliskiej będzie mu zagrażało, należy

uniemożliwić oddalenie się dziecka (zatrzymać) i niezwłocznie wystąpić do sądu rodzinnego o wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

2) Podejrzenie popełnienia przestępstwa.

W przypadku interwencji dotyczącej podejrzenia popełnienia przestępstwa, w tym czynu karalnego przez osobę poniżej 17 roku życia na szkodę dziecka, należy sporządzić pisemne zawiadomienie do prokuratury właściwej dla miejsca popełnienia przestępstwa lub w przypadku braku możliwości ustalenia miejsca popełnienia przestępstwa właściwej dla miejsca zamieszkania dziecka lub w przypadku braku możliwości ustalenia miejsca zamieszkania dziecka właściwej dla siedziby OTP.

3) Przemoc domowa.

- a) W przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej, należy wsząć procedurę Niebieskie Karty.
- b) Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc. Następnie wypełnia formularz Niebieska Karta – A.
- c) Podczas spisywania Niebieskiej Karty formularza A, powinien być przekazany formularz Niebieska Karta B. Druk zawiera pouczenie o tym, czym jest przemoc w rodzinie, kto może być osobą doświadczającą przemocy w rodzinie, jakie istnieją formy przemocy, obowiązkach policjanta w sytuacji stania się świadkiem przemocy, obowiązkach prokuratora, wskazuje zachowania zakazane.

4) Inne formy krzywdzenia nie stanowiące przemocy domowej ani przestępstwa.

- a) W przypadku, gdy doszło do zaniedbania potrzeb życiowych dziecka lub doszło do innego zagrożenia dobra dziecka ze strony rodziców lub opiekunów prawnych należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka o wgląd w sytuację dziecka.
- b) Gdy zachowanie nie stanowi przemocy domowej lub nie wiemy, jak je zakwalifikować – należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka o wgląd w sytuację rodziny.

5) Krzywdzenie ze strony personelu.

W przypadku zauważenia krzywdzenia dziecka przez personel, należy podjąć kroki interwencyjne zależne od zaistniałej sytuacji:

- a) gdy zachowanie było jednorazowe i o niewielkiej intensywności wkroczenia w dobra dziecka należy przeprowadzić rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem lub współpracownikiem;
- b) gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne lub się powtarza, rekomenduje się rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia;
- c) w przypadku, gdy krzywdzenia dziecka dopuścił się członek zarządu/osoba kierująca podmiotem/osoba odpowiedzialna za interwencję, wówczas osoba, która dostrzegła krzywdzenie, przekazuje informację o tym fakcie bezpośrednio, osobiście lub za

pośrednictwem poczty elektronicznej, wojewodzie właściwemu miejscowo dla siedziby Stowarzyszenia. Osoba ta przejmie obowiązki osoby interweniującej.

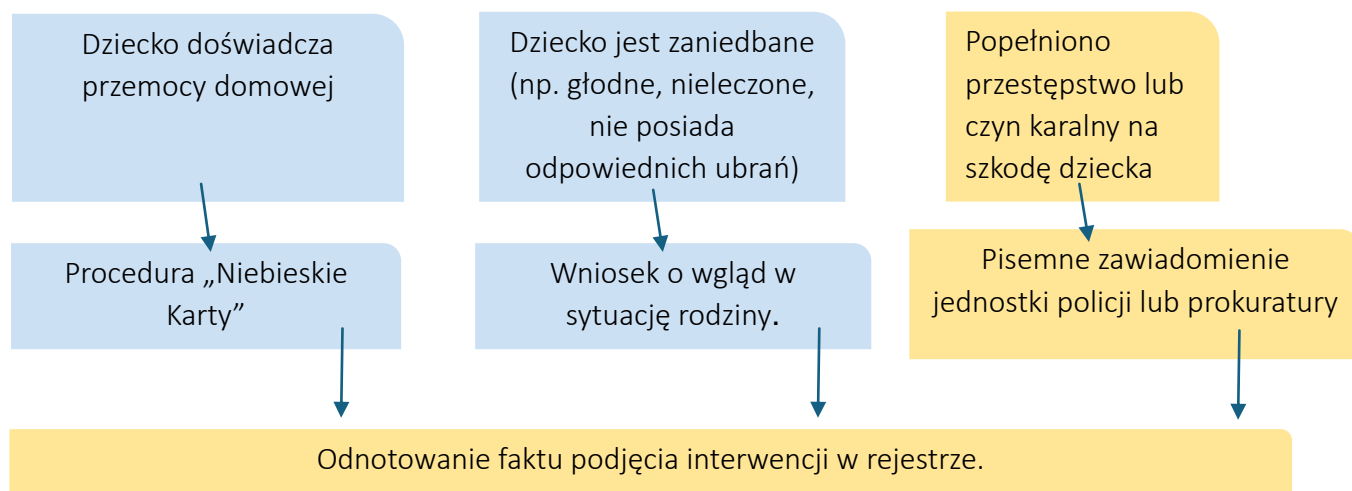
6) Sytuacje niejasne i wątpliwe.

W przypadkach niejasnych lub wątpliwych osoba odpowiedzialna za interwencję konsultuje sprawę z co najmniej dwiema osobami z personelu, w tym, jeśli ma taką możliwość, z psychologiem. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji może rozmawiać z osobami zaangażowanymi, w tym z dzieckiem, osobą podejrzaną o krzywdzenie i świadkami.

7) Postępowanie w przypadku podejrzenia przemocy – w przypadku naruszenia ze strony innego dziecka

- a) W przypadku, gdy dziecko doznaje innej formy krzywdzenia na jego szkodę ze strony innego dziecka należy wystąpić do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka krzywdzącego.
- b) Każdy przypadek podjęcia interwencji podlega zgłoszeniu i odnotowaniu w rejestrze. Rejestr prowadzi prezes zarządu Stowarzyszenia.
- c) Szczegółowo zakres postępowania interwencyjnego został opisany w Procedurze Interwencji.

Algorytm 1. **Dziecko ujawnia krzywdzenie lub uzyskujemy informację z innych źródeł (np. rówieśnicy, obserwacja własna)**

Rozdział VI

zasady bezpiecznych relacji dzieci – personel

1. Zasady bezpiecznych relacji dzieci a personel (w tym w wersji dla dzieci) zostały opisane w załączniku nr 1.

2. Zasady zostały napisane zarówno dla personelu i osób dorosłych, jak i w wersji dostępnej dla dzieci.

Rozdział VII

zasady ochrony danych osobowych oraz szczególnej kategorii

1. OTP zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych i szczególnej kategorii dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
3. Personelowi nie wolno samemu utrwalać ani też umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie działań OTP oraz prowadzonych warsztatów, lekcji, imprez – bez pisemnej zgody opiekuna dziecka.
4. W celu uzyskania zgody, o której mowa powyżej, personel może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
5. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekuna na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.

Rozdział VIII

zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

1. Dostęp do Internetu na terenie siedziby OTP. OTP zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązane podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności zobowiązane jest zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Podczas zorganizowanych działań OTP, dostęp dziecka do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem personelu.
3. Personel ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Czuwa także nad czyhającymi zagrożeniami podczas korzystania z Internetu przez dzieci.
4. Dzieci posiadające własny telefony komórkowy oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność i za zgodą rodziców/opiekunów prawnych, mogą z niego korzystać w czasie zorganizowanych działań OTP. W razie zauważenia przez personel możliwości dostępu dziecka do nieodpowiednich treści, informuje niezwłocznie o tym fakcie opiekuna prawnego.
5. OTP nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie, zniszczenie czy kradzież sprzętu.
6. Zakaz filmowania, fotografowania oraz nagrywania dźwięku na jakichkolwiek urządzeniach elektronicznych.

- 1) W uzasadnionym przypadku możliwe jest nagranie filmu lub wypowiedzi personelu, o ile nie utrwała ono wizerunku i powstaje na własne potrzeby (nie jest w żaden sposób rozpowszechniane, upubliczniane itp.).
 - 2) Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za wyraźną zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie czynności personelu bez ich zgody.
 - 3) Szczegółowo sposób postępowania został opisany w procedurze „Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i urządzeń elektronicznych”.
7. Monitoring.
- 1) Prezes zarządu jest odpowiedzialny za Standardy ochrony dzieci w ramach działalności OTP.
 - 2) Prezes zarządu jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz za proponowanie zmian w Standardach.
 - 3) Prezes zarządu przeprowadza wśród personelu co najmniej raz na 12 miesięcy ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów – uwzględniając pytania zawarte w załączniku nr 2.
 - 4) W ankiecie personel może proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów w ramach działalności OTP. Na tej podstawie sporządzany jest raport z monitoringu.
 - 5) Prezes zarządu, po konsultacji z członkami Stowarzyszenia, podczas walnego zgromadzenia, wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza personelowi nowe brzmienie Standardów.

Rozdział IX

przepisy końcowe

1. Standardy wchodzą w życie na mocy zarządzenia prezesa zarządu.
2. Ze Standardami są zapoznani wszyscy pracownicy mający bezpośredni kontakt z dziećmi, po otrzymaniu treści Standardów drogą elektroniczną na wskazany do kontaktu adres e-mail oraz potwierdzają to własnoręcznym podpisem.
3. Rodzice i dzieci mają możliwość zapoznania się ze Standardami, które są zamieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia <https://otp.opole.pl>.